

Nr 168.

Ankom till riksdagens kansli den 13 juni 1941 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till kapitalinvesteringar i försvarsväsendets fastighetsfond och i fonden för förlag till statsverket jämte motion.

(1:a avd.)

Försvarsväsendets fastighetsfond.

Arméförvaltningens delfond.

1:o) **Ordnande av Svea livgardes förläggning å Järvafältet.** I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bilaga 1, punkt 2) hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till ordnande av Svea livgardes förläggning å Järvafältet för budgetåret 1941/42 beräkna ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

I propositionen nr 267 har Kungl. Maj:t sedermera, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 16 maj 1941, föreslagit riksdagen (punkt 1) att till Ordnande av Svea livgardes förläggning å Järvafältet för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

I skrivelsen (nr 253) till Kungl. Maj:t i anledning av proposition angående anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet förklarade 1938 års riksdag avgörande skäl tala för att Svea livgarde skulle förläggas till trakten av Sörentorp å Järvafältet.

I sin skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1940/41 hemställde arméförvaltningen — under framhållande att utredning påginge angående ordnandet av Svea livgardes förläggning å Järvafältet — att ett belopp av 5,000,000 kronor måtte för nämnda budgetår anvisas för ifrågasvarande ändamål. Denna hemställan föranledde icke någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I sin skrivelse rörande medelsbehovet för budgetåret 1941/42 förnyade arméförvaltningen sin hemställan om anvisande av medel för ändamålet. I anförande till det vid statsverkspropositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över försvarsärenden förklarade sig föredragande departementschefen hava för avsikt att, sedan en pågående utredning om förlägningens

ordnande framförts så långt, att preliminära skissförslag och kostnadsberäkningar förelåge, upptaga frågan om byggnadsarbetenas påbörjande till förnyat övervägande samt att, därest prövningen därtill föranledde, hemställa om förslag i ämnet till riksdagen.

I det vid förenämnda proposition nr 267 fogade utdraget av statsrådsprotokollet har departementschefen till en början framhållit följande. *Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse* hade i skrivelse den 7 maj 1941 anmält, att styrelsen upprättat situationsplan för etablissemnet, vilken insänts till Kungl. Maj:t för fastställelse, samt att från 1940 års militära byggnadsutredning anvisningar och normer för nybyggnad av kaserner, kanslihus, matinrättningar, marketenteribygnader och bostadshus m. m. syntes vara att förvänta inom den närmaste tiden. Vidare hade anmälts, att en av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, i samråd med fortifikationsstyrelsen, igångsatt undersökning angående typsjukhus likaledes inom kort väntades färdigställd, varför det funnes all anledning att antaga, att byggnadsarbetena för etablissemnet skulle kunna påbörjas redan instundande sommar. Fortifikationsstyrelsen hade i skrivelsen vidare framhållit angelägenheten av ett snabbt iordningställande av förläggningen. Därvid hade närmast matsals- och marketenteribygnader syntes vara erforderliga för att, särskilt vintertid, bereda truppen bättre utspisnings- och fritidsmöjligheter än vad nu vore fallet vid förläggning i de tre befintliga manskapsbarackerna och i nyuppförda provisoriska förläggningsbaracker. Vidare hade truppförbandets nuvarande trångboddhet och olägliga övningsförhållanden ansetts påkalla uppförandet av förläggningshus m. m. Det av arméförvaltningen för nästa budgetår beräknade anslaget av 5,000,000 kronor hade syntes fortifikationsstyrelsen lämpligt avvägt för att tillgodose närmast föreliggande behov av utrymmen. Ehuru fortifikationsstyrelsen icke kunnat förete skissförslag och kostnadsberäkningar för bebyggelsen, hade styrelsen ändock velat hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för påbörjande av förläggningens ordnande för budgetåret 1941/42 anvisa ett anslag av 5,000,000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

Redan vid anmälan i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag av förevarande anslagsfråga erinrade jag om att 1938 års riksdag i anslutning till behandlingen av en av Kungl. Maj:t framlagd proposition om anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet uttalat sig för att Svea livgarde borde förläggas till trakten av Sörentorp. Vidare framhöll jag, att ordnandet av Svea livgardes förläggning syntes vara en angelägenhet av den vikt, att arbetet därmed ej borde utan särskilda skäl vidare uppskjutas. Jag fann mig därför såsom tidigare framhållits böra föreslå, att i avvaktan å slutförandet av pågående utredning rörande skissförslag och kostnadsberäkningar i riksstaten för budgetåret 1941/42 borde uppföras ett reservationsanslag med ett till 5,000,000 kronor beräknat belopp.

Av fortifikationsstyrelsens förenämnda skrivelse den 7 maj 1941 framgår nu, att ehuru situationsplan för den tilltänkta förläggningen upprättats, utredningen i ärendet alltjämt icke framförts så långt, att någon säker grund finnes för bedömande av med utflyttningen till Järvafältet förenade kost-

nader. Innan dessa kunna beräknas måste nämligen bland annat resultatet av vissa inom 1940 års militära byggnadsutredning pågående undersökningar avvaktas. Det torde emellertid föreligga anledning förvänta, att dessa undersökningar skola bliva slutförda inom den närmaste tiden. Möjlighet att överblicka kostnaderna för förläggnings anordnande torde sålunda komma att föreligga i så god tid, att, därest medel för ändamålet stå till buds, arbetena skulle kunna igångsättas redan under början av budgetåret 1941/42. Med hänsyn härtill och då varje möjlighet till ett snabbt ordnande av Svea livgardes förläggningsfråga synes böra beaktas, anser jag, att frågan om anvisande av anslagsmedel för påbörjandet av utflyttningen redan nu utan avvaktan på ytterligare utredning bör underställas riksdagens prövning. Sedan kostnadsberäkningarna för den nya förläggnings i dess helhet blivit färdigställda, torde dessa i samband med äskande av ytterligare anslagsmedel för förläggnings ordnande böra föreläggas riksdagen för bedömande. Jag finner mig sålunda nu böra förorda, att det av fortifikationsstyrelsen föreslagna beloppet av 5,000,000 kronor äskas av riksdagen för nästkommande budgetår. Det torde sedermera få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av fortifikationsstyrelsen meddela beslut rörande medlens användning, därvid det av styrelsen antydda byggnadsprogrammet i huvudsak torde böra realiseras. Jag förutsätter givetvis, att 1940 års militära byggnadsutredning skall innan dispositionsbeslut fattas hava beretts tillfälle att granska uppgjorda förslag och kostnadsberäkningar.

Den omnämnda situationsplanen, som för närvarande är remitterad till chefen för försvarsstaben, torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t. Fastställelsen torde emellertid böra avse endast de byggnader, som med anlåtande av förevarande anslagsmedel kunna komma till utförande.

Under denna och efterföljande punkter i föreliggande proposition har Kungl. Maj:t framlagt förslag om anvisande av medel för utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. inom försvarsväsendet. Såsom departementschefen framhållit, saknas beträffande ett flertal av dessa punkter utredning rörande de slutliga kostnaderna för arbetena ifråga. Utskottet äger därför icke möjlighet att bedöma de ekonomiska konsekvenserna av ett bifall till de föreliggande förslagen. Med hänsyn emellertid till ärendenas beskaffenhet och med uttalande av sin förväntan att sträng sparsamhet iakttages i fråga om arbetenas planläggning och utförande, vill utskottet icke av ovan angivna anledning motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet.

Vad nu närmast beträffar det under förevarande punkt framlagda förslaget vill utskottet erinra därom, att 1938 års riksdag uttalade sig för att Svea livgarde borde förläggas till trakten av Sörentorp å Järvafältet. För tillgodo-seende av de närmast föreliggande behoven av utrymmen därstädes, nämligen matsals- och marketenteribyggnader ävensom förläggningshus m. m. har Kungl. Maj:t nu äskat ett anslag av 5,000,000 kronor. Utskottet tillstyrker, att riksdagen anvisar beloppet i fråga.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Ordnande av Svea livgardes förläggnings å Järvafältet* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

2:o) **Ordnande av arméns intendenturförråds förläggning å Järvafältet.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2) att till ordnande av arméns intendenturförråds förläggning å Järvafältet för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2,600,000 kronor.

I förutnämnda skrivelse till Kungl. Maj:t i anledning av proposition angående anslag till påbörjande av vissa till Stockholms garnison hörande truppförbands och anstalters utflyttande till Järvafältet förklarade 1938 års riksdag avgörande skäl tala jämväl för ett godtagande av ett av föredragande departementschefen framlagt förslag att arméns intendenturförråd vid utflyttningen skulle förläggas till trakten av Bagartorp å Järvafältet.

Sedan Kungl. Maj:t anbefallt arméförvaltningens fortifikationsstyrelse att uppgöra förslag angående närmare bestämd förlägningsplats för intendenturförrådet, har ämbetsverkets intendenturdepartement och fortifikationsstyrelse i skrivelse den 13 maj 1941 framlagt ett av chefen för armén tillstyrkt förslag till uppförande å förenämnda område av vissa expeditions- och förrådslokaler, vilka vore närmast erforderliga för att täcka intendenturförrådets behov av ytterligare utrymmen. Förslaget har kostnadsberäknats till 2,664,900 kronor, därav emellertid 64,900 kronor stode till förfogande av vissa för förberedande åtgärder för stockholmsgarnisonens utflyttande anvisade medel.

Departementschefen har i ärendet framhållit följande:

Det av intendenturdepartementet och fortifikationsstyrelsen framlagda byggnadsförslaget utgör en första etapp av det förslag i fråga om utflyttning till trakten av Bagartorp å Järvafältet av arméns intendenturförråd i Stockholm, som 1938 års riksdag i princip godkänt. Planerna för den tilltänkta förläggningen å Järvafältet hava numera framskridit så långt, att situationsplan för förläggningen i dess helhet kunnat upprättas. För utförande av vissa av de byggnadsarbeten, som omfattas av situationsplanen, hava medel nu äskats, nämligen *dels* för uppförande av en expeditionsbyggnad, fyra förrådsbyggnader och ett viktualiemagasin, vilka byggnader ansetts vara i första hand erforderliga, *dels* för anordnande i anslutning till dessa byggnader av värmecentral samt vissa yttre ledningar, *dels ock* slutligen för anläggning av vissa för förläggningen i dess helhet erforderliga järnvägsspår och inhägnader. Med hänsyn till angelägenheten av att det framträdande behovet av ökade förrådsutrymmen för arméns intendenturförråd i Stockholm snarast blir tillgodosett, finner jag det framlagda förslaget vara att förorda såsom ett första led i förrådets utflyttning från huvudstaden. Därmed kunna också de lokaler på Skeppsholmen, som nu disponeras för intendenturförrådet, frigöras för att tagas i bruk för marinens räkning. Däremot finner jag mig i förevarande sammanhang icke beredd att fatta ståndpunkt till frågan om det slutliga anordnandet av förrådets förläggning å Järvafältet. Innan så kan ske torde nämligen ytterligare utredning särskilt beträffande med utflyttningen i dess helhet förenade kostnader vara erforderlig. Med fastställelse av den i ärendet företedda situationsplanen torde sålunda tills vidare böra anstå, utom såvitt avser de anläggningar, för vilka medel nu äskas av riksdagen.

För bestridande av de med det föreslagna byggnadsprogrammet förenade kostnaderna hava myndigheterna äskat en medelstilldelning å tillhoppa 2,600,000 kronor. För närvarande föreligger icke möjlighet avgöra i vad mån besparingar vid programmets realiserande kunna vara möjliga att ernå. Det är emellertid min avsikt föreslå, att innan beslut om arbetenas igångsättande

fattas upprättade ritningar och kostnadsberäkningar skola få göras till föremål för granskning av 1940 års militära byggnadsutredning. Vid sådant förhållande finner jag böra förorda, att hos riksdagen äskas det av intendenturdepartementet och fortifikationsstyrelsen för ändamålet såsom erforderligt ansedda beloppet, 2,600,000 kronor.

Såsom departementschefen erinrat utgör det av vederbörande myndigheter nu framlagda byggnadsförslaget en första etapp av det förslag i fråga om utflyttning till trakten av Bagartorp å Järvafältet av arméns intendenturförråd i Stockholm, som 1938 års riksdag i princip godkänt. För utförande av vissa härför erforderliga byggnadsarbeten äskas nu ett anslag av 2,600,000 kronor. Utskottet tillstyrker riksdagen att anvisa anslaget i fråga.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Ordnande av arméns intendenturförråds förläggning å Järvafältet* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2,600,000 kronor.

3:o) **Nybyggnader för luftvärnsartilleriets beredskapsdivisioner i Sundsvall och Malmö m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3) att till nybyggnader för luftvärnsartilleriets beredskapsdivisioner i Sundsvall och Malmö m. m. för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 7,750,000 kronor.

På förslag av Kungl. Maj:t (proposition nr 275 till 1940 års lagtima riksdag) beslöt riksdagen (skrivelse nr 4) att en beredskapsdivision av luftvärnsartilleriet skulle under budgetåret 1940/41 uppsättas och förläggas till Sundsvall.

Vidare har innevarande års riksdag (skrivelse nr 4) efter därom av Kungl. Maj:t framlagt förslag (proposition nr 155) beslutat, bland annat, att en till Malmö förlagd beredskapsdivision av luftvärnsartilleriet skall uppsättas under budgetåret 1941/42.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse har i skrivelser den 5 april 1941 gjort framställningar om anvisande av medel för ordnandet av förläggningarna för förenämnda beredskapsdivisioner. I fråga om *beredskapsdivisionen i Sundsvall* har fortifikationsstyrelsen — under erinran att Kungl. Maj:t den 27 september 1940 godkänt ett den 2 och den 12 september 1940 dagtecknat preliminärt avtal med Sundsvalls stad, varigenom visst markområde av staden upplåtits utan vederlag till förläggningsplats och övningsfält för beredskapsdivisionen — hemställt om anvisande av tillhoppa 4,937,500 kronor, därav 4,900,000 kronor beräknats för planerade nybyggnader och därmed sammanhängande arbeten, 2,500 kronor för förvärv av en för beredskapsdivisionens övningar avsedd skjutplats vid Bottniska viken samt 35,000 kronor för anordnande av vatten- och avloppsledningar å skjutplatsen. Beträffande *beredskapsdivisionen i Malmö* åter har fortifikationsstyrelsen — under framhållande att styrelsen med Malmö stad tecknat avtal om överlåtelse till kronan av viss för divisionens förläggning avsedd fastighet, för vars inköp 1940 års urtima riksdag anvisat medel — hemställt om anvisande av 4,300,000

kronor, motsvarande beräknade kostnader för de planerade nybyggnaderna och därmed sammanhängande arbeten.

1940 års militära byggnadsutredning har i avgivna utlåtanden den 6 maj 1941 funnit de av fortifikationsstyrelsen beräknade kostnaderna för förläggningarna kunna minskas med för Sundsvallsdivisionen 790,000 kronor och för Malmödivisionen 690,000 kronor; och har utredningen förtyllstyrkt en medelsanvisning för ifrågavarande ändamål av 4,147,500 kronor respektive 3,610,000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande:

Av det anförda framgår, att den utökning av luftvärnsartilleriets organisation, varom förslag i olika sammanhang framlagts för riksdagen, nödvändiggör nybyggnader för ordnande av permanenta förläggningar för beredskapsdivisionerna i Sundsvall och Malmö. För dessa förläggningar erforderliga markområden disponeras redan, i det att i ena fallet Sundsvalls stad utan vederlag upplåtit ett för förläggningsplats och övningsfält avsett område och i andra fallet för förläggningen lämplig fastighet med anlåtande av vissa av riksdagen för ändamålet anvisade medel inköpts från Malmö stad. Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse har nu gjort framställning om anvisande av medel för bestridandet av kostnaderna för förläggningarnas anordnande. Härjämte har styrelsen hemställt om medel för förvärv och iordningställande av ett för beredskapsdivisionen i Sundsvall till skjutfält avsett område.

Vad först angår frågan om förläggningarnas anordnande har fortifikationsstyrelsen för fastställelse företett situationsplaner över den planerade bebyggelsen å de bägge platserna. Förslagen, som emellertid ännu icke i detalj utformats, hava av styrelsen kostnadsberäknats, i fråga om Sundsvallsdivisionen till 4,900,000 kronor och beträffande Malmödivisionen till 4,300,000 kronor. Vid den granskning, som 1940 års militära byggnadsutredning underkastat dessa förslag, har utredningen funnit sig böra förorda vissa i det föregående angivna ändringar i de framlagda byggnadsprogrammen, varigenom väsentliga besparingar skulle kunna ernås, uppgående för Sundsvallsdivisionen till 790,000 kronor och för Malmödivisionen till 690,000 kronor. Kostnaderna för Sundsvallsförläggningen skulle sålunda enligt byggnadsutredningens förslag kunna begränsas till $(4,900,000 - 790,000 =) 4,110,000$ kronor och kostnaderna för Malmöförläggningen till $(4,300,000 - 690,000 =) 3,610,000$ kronor. Då de av byggnadsutredningen föreslagna besparingsåtgärderna synas möjliga att vidtaga utan att därigenom förläggningarnas ändamålsenliga utförande efter-sättes, finner jag mig böra förorda, att förläggningarna anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med byggnadsutredningens förslag. Detta innebär sålunda bland annat, att viss för Sundsvallsdivisionen avsedd pumpstation och högreservoar ävensom den verkstadsbyggnad, som avsetts för förläggningen i Malmö, tillsvidare i avbidan å utredning om dessa anläggningars nödvändighet icke nu skola komma till utförande. I övrigt torde de ingivna situationsplanerna i sinom tid böra fastställas av Kungl. Maj:t. Jag förutsätter emellertid att sedan definitiva förslag med avseende å byggnader och anläggningar utformats dessa underkastas ytterligare granskning av byggnadsutredningen innan arbetena med förläggningarna påbörjas.

Vad härefter angår fortifikationsstyrelsens framställning om anvisande av ett belopp om 2,500 kronor för förvärv av en för Sundsvallsdivisionen avsedd skjutplats vid Bottniska viken har jag icke någon invändning att framställa mot detta förslag. Godkännande av ett för områdets förvärvande upprättat köpeavtal torde senare böra lämnas av Kungl. Maj:t. Icke heller torde anledning föreligga till erinran mot styrelsens förslag att för anordnandet

av vatten- och avloppsledningar å skjutplatsen anvisas ett belopp av 35,000 kronor.

I enlighet med det anförda skulle det sammanlagda medelsbehovet för anordnandet av ifrågavarande förläggningar i Sundsvall och Malmö samt av förenämnda skjutplats utgöra (4,110,000 + 3,610,000 + 2,500 + 35,000 =) 7,757,500 kronor, vilken summa emellertid torde kunna avrundas nedåt till 7,750,000 kronor.

För anordnande av permanenta förläggningar för beredskapsdivisionerna i Sundsvall och Malmö har Kungl. Maj:t under förevarande punkt äskat ett anslag av 7,750,000 kronor, i vilket belopp inräknats kostnaderna för förvärv av en för Sundsvallsdivisionen avsedd skjutplats samt vatten- och avloppsledningar därstädes. Utskottet tillstyrker, att det begärda beloppet anvisas av riksdagen och hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till *Nybyggnader för luftvärnsartilleriets beredskapsdivisioner i Sundsvall och Malmö m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 7,750,000 kronor.

4:o) **Nytt garnisonssjukhus i Skövde.** I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bilaga 1, punkt 5) hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till nytt garnisonssjukhus i Skövde för budgetåret 1941/42 beräkna ett reservationsanslag av 630,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i förenämnda proposition nr 267 föreslagit riksdagen (punkt 4) att till nytt garnisonssjukhus i Skövde för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 772,000 kronor.

Vid framläggandet av statsverkspropositionen lämnade chefen för försvarsdepartementet en närmare redogörelse för ett av arméförvaltningens fortifikationsstyrelse i anslutning till vissa medelsäskanden för ordnande av trängens kasernbyggnader framlagt förslag för uppförande av ett nytt garnisonssjukhus i Skövde. Förslaget innebar i korthet, att det nuvarande garnisonssjukhuset efter vissa omändringar skulle komma till användning för beredande av förlägningsutrymmen för personal vid Göta trängkår och att ett helt nytt garnisonssjukhus skulle uppföras i samverkan med Skaraborgs läns landsting och Skövde stad. Kostnaderna för sjukhuset, som beräknats uppgå till 1,015,000 kronor, skulle enligt förslaget fördelas mellan därav berörda intressenter så, att kronan skulle tillskjuta dels 287,500 kronor — motsvarande den besparing i beräknad kostnad för ordnande av Göta trängkårs förläggning, som kunde ernås genom det nuvarande sjukhusets ianspråktagande till kasern — dels ock därutöver ett belopp av 225,000 kronor jämte visst pristegringsstillägg av 60,900 kronor, eller sålunda tillhopa 573,400 kronor. Landsstinget åter skulle tillskjuta tillhopa 345,000 kronor och Skövde stad, förutom en till 50,000 kronor värderad tomt, ett belopp av 96,600 kronor. I anslutning härtill förklarade departementschefen att i och för sig intet syntes vara att

erinra mot de beräknade kostnaderna för kronans deltagande i sjukhusbygget. Med hänsyn till inträdd prisstegring syntes emellertid beloppet böra ökas med 10 procent, varför den erforderliga summan tills vidare syntes böra beräknas till i avrundat tal 630,000 kronor. Departementschefen utgick därvid från, att jämväl Skaraborgs läns landsting och Skövde stad voro villiga att i motsvarande mån höja sina andelar i sjukhusbygget.

Arméförvaltningens fortifikations- och sjukvårdsstyrelser hava med skrivelse den 13 maj 1941 överlämnat nytt förslag till uppförande av ett garnisonssjukhus i Skövde. Förslaget, som tillkommit efter en fullständig omarbetning av tidigare uppgjorda ritningar, innebär en minskning av utrymmet från 17,638 kubikmeter till 14,520 kubikmeter men en utökning av antalet vårdplatser från 68 till 76. Förslaget innefattar därjämte utrymmen för anordnande av skyddsrum ävensom för vissa institutioner, som falla utom ramen för det tidigare projekterade sjukhusbygget, nämligen tandpoliklinik och tvättinrättning. Kronans andel i kostnaden för det planerade garnisonssjukhuset har av styrelserna beräknats till 772,400 kronor. Skaraborgs läns landsting har förutsatts bidra med 377,000 kronor och Skövde stad liksom enligt det ursprungliga förslaget med, förutom tomt, 96,600 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Det förnyade förslag till lösning av frågan om en nybyggnad för garnisonssjukhuset i Skövde, för vilket i det föregående redogjorts, innebär i vissa avseenden en utvidgning i förhållande till det tidigare, i årets statsverksproposition berörda byggnadsprogrammet. Sålunda omfattar det nya förslaget jämväl utrymmen för anordnande av tandpoliklinik, tvättanläggning samt skyddsrum. Då såsom fortifikations- och sjukvårdsstyrelserna anfört starka skäl tala för att dessa anläggningar komma till stånd, har jag intet att erinra mot att desamma inrangeras i den reviderade byggnadsplanen, även om härigenom en rätt betydande kostnadsökning för kronans del uppstår.

Av utredningen i ärendet framgår, att den av myndigheterna nu uppgivna kostnadsramen för det nya garnisonssjukhuset icke är att betrakta såsom slutgiltig, i det att frågan om anskaffande av viss röntgeninstallation och av inventarier avses skola anmälas framdeles. Likaså läser frågan om ett eventuellt anordnande av tjänstebostäder för den vid sjukhuset verksamma personalen komma att i ett senare sammanhang bliva föremål för framställning från myndigheternas sida.

Då de uppgjorda ritningarna och kostnadsberäkningarna för den i förevarande sammanhang förordade bebyggelsen varit föremål för granskning inom byggnadsstyrelsen och 1940 års militära byggnadsutredning, synes någon ytterligare översyn i denna del icke vara erforderlig. Jag beräknar i följd härav den för det framlagda byggnadsprogrammet erforderliga medelsanvisningen i överensstämmelse med det framlagda förslaget till i avrundat tal 772,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som avlagt besök å platsen för den tilltänkta nybyggnaden för garnisonssjukhuset i Skövde, har ingen erinran att framställa mot Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag. Den äskade medelsanvisningen tillstyrkes av utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Nytt garnisonssjukhus i Skövde* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 772,000 kronor.

5:o) **Ammunitionsförrådsbyggnader för armén.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5) att till ammunitionsförrådsbyggnader för armén för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,110,000 kronor.

Arméförvaltningens fortifikationsstyrelse har i skrivelse den 19 mars 1941 gjort framställning om anvisande av medel för uppförande av vissa för lantförsvaret erforderliga förrådsbyggnader för ammunition, kostnadsberäknade till 1,425,000 kronor, däri icke inberäknat kostnaderna för eventuellt erforderliga markförvärv.

1940 års militära byggnadsutredning har i utlåtande i ärendet den 8 maj 1941 funnit, att vissa kostnader för inhägnader borde kunna helt utgå samt vissa kostnader för vägarbeten reduceras, varjämte kostnad för administration och oförutsedda utgifter borde kunna beskäras. Kostnaden för byggnadsarbetena syntes sålunda kunna begränsas till 1,110,000 kronor.

Departementschefen, som funnit sig böra tillstyrka det av byggnadsutredningen framlagda förslaget, har därvid förutsatt, att det skall bli möjligt uppföra byggnaderna å mark, som disponeras av lantförsvaret.

Utskottet, som tillstyrker, att ett anslag av 1,110,000 kronor anvisas för uppförande av de förrådsbyggnader, varom här är fråga, hemställer, *Utskottet.*

att riksdagen må till *Ammunitionsförrådsbyggnader för armén* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,110,000 kronor.

Marinförvaltningens delfond.

6:o) **Utbyggnad av Karlskrona fästnings telefonnät.** Utskottet, som tagit del av de till ärendet hörande handlingarna, får i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6) hemställa,

att riksdagen må till *Utbyggnad av Karlskrona fästnings telefonnät* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

7:o) **Brand- och bombsäkra utrymmen för sjökarteverkets arkivalier.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7), vilket innebär anvisande av medel för anordnande av betryggande brand- och bombskydd för sjökarteverkets värdefulla och särskilt under rådande förhållanden svårersättliga arkivalier m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Brand- och bombsäkra utrymmen för sjökarteverkets arkivalier* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 84,000 kronor.

8:o) **Förvärv av mark vid Fårösund.** På därom av Kungl. Maj:t gjord framställning (punkt 8), som avser anvisande av medel för förvärv för marinens räkning av visst markområde vid Fårösund, därav behov kan förväntas föreligga inom en nära framtid, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Förvärv av mark vid Fårösund* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 45,000 kronor.

Flygförvaltningens delfond.

9:o) **Bostadsbyggnader för Norrbottens flygbaskår.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9) att till bostadsbyggnader för Norrbottens flygbaskår för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,095,000 kronor.

Efter därom av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen och propositionen nr 2 framlagda förslag har årets riksdag anvisat medel för uppförande av etablissemang för en i flygvapnets utvidgningsprogram ingående basorganisation i Övre Norrland.

Under erinran, att basorganisationen — vilken enligt Kungl. Maj:ts beslut den 25 april 1941 skall benämnas Norrbottens flygbaskår (F 21) — avses skola förläggas centralt i närheten av Luleå, har *flygförvaltningen* i skrivelse den 30 april 1941 underställt Kungl. Maj:ts prövning frågan om beredande av bostäder för den personal, som avses skola placeras till tjänstgöring vid organisationen. I anslutning därtill har flygförvaltningen framhållit, bland annat, att under den gångna vintern verkställda undersökningar givit vid handen, att bostadstillgången inom Luleå stad vore så knapp, att densamma icke kunde förslå för tillgodoseende av flygbaskårens behov av personalbostäder, varför nya bostäder ofördröjligen måste uppföras. Flygförvaltningen har därvid föreslagit uppförande å visst område inom Luleå stad, som staden under vissa förutsättningar erbjudit sig kostnadsfritt upplåta med äganderätt till kronan, av tillhoppa 249 eldstäder, därav 144 under 1941 och 1942 och 105 under 1944. Kostnaderna för 1941 och 1942 års byggnadsprogram hava av flygförvaltningen approximativt beräknats till 1,095,000 kronor medan kostnaderna för 1944 års byggnadsprogram beräknats till 795,000 kronor.

Departementschefen har anfört, bland annat, följande:

För egen del vill jag till en början erinra om att anordnande av statliga tjänstebostäder vid militära etablissemang enligt hittills tillämpade principer ansetts böra ske i minsta möjliga utsträckning och allenast i de fall, då ett tillgodoseende å den privata bostadsmarknaden av föreliggande bostadsbehov icke är att räkna med. Då ordnandet av bostadsförsörjningen för flygbaskårens personal på dylikt sätt icke lär kunna påräknas, synes det vara ofrånkomligt att för kåren erforderliga bostäder komma till utförande genom statens försorg. Med hänsyn härtill är jag beredd att i princip godtaga flygförvaltningens föreliggande förslag, såvitt detsamma avser uppförande under åren 1941 och 1942 av tillhoppa 144 eldstäder. Där emot är jag icke beredd att för närvarande fatta ståndpunkt till den ytterligare nybyggnad av bostäder, som flygförvaltningen föreslagit skola äga rum under år 1944. Med avgörande av denna fråga synes böra anstå till dess utvecklingen å byggnadsmarknaden kan närmare överblickas.

Huruvida de ifrågavarande bostäderna i enlighet med vad flygförvaltningen förutsatt böra utnyttjas som tjänstebostäder i egentlig mening — d. v. s. tilldelas anställningshavarna med bostadstvång — eller huruvida byggnaderna skola betraktas som uthyrningsfastigheter och sålunda på vanligt sätt uthyras, synes mig vara tveksamt. Med hänsyn bland annat till byggnadernas föreslagna belägenhet på ett avsevärt avstånd från kårens förläggning ligger det senare alternativet måhända närmast till hands, därvid dock kårens personal torde böra tillförsäkras förhandsrätt att förhyra bostäderna. Ståndpunkt till denna fråga torde emellertid icke behöva fattas nu, utan torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma därom, då byggnaderna färdigställts.

Vad angår de i ärendet framlagda kostnadsberäkningarna har flygförvaltningen framhållit, att dessa äro att anse såsom allenast approximativa. Vid sådant förhållande lärer det icke vara påkallat att nu ingå på en närmare granskning av desamma. Ehuru det beräknade kostnadsbeloppet, 1,095,000 kronor, förefaller högt, anser jag mig dock, med hänsyn till angelägenheten av att bostadsfrågan för flygbaskåren så snart som möjligt kommer till en lösning, böra tillstyrka, att de föreliggande kostnadsberäkningarna läggas till grund för medelsäskande hos riksdagen. Jag förutsätter emellertid, att såväl ritningar som kostnadsberäkningar före dispositionsbesluts meddelande skola i besparingssyfte underkastas en översyn inom 1940 års militära byggnadsutredning.

Då, såsom departementschefen framhållit, ett tillgodoseende å den privata bostadsmarknaden av föreliggande bostadsbehov icke är att räkna med, tillstyrker utskottet det föreliggande förslaget att för Norrbottens flygbaskår erforderliga bostäder komma till utförande genom statens försorg. Mot departementschefens i sådant avseende framlagda förslag har utskottet intet att erinra.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Bostadsbyggnader för Norrbottens flygbaskår* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,095,000 kronor.

10:o) **Gymnastikbyggnad m. m. vid Göta flygflottilj.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att till gymnastikbyggnad m. m. vid Göta flygflottilj för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

Departementschefen har ansett sig böra biträda ett av flygförvaltningen framlagt förslag om anvisande av tillhoppa 350,000 kronor för anordnande vid Göta flygflottiljs fredsförläggning av gymnastikhus samt bad- och tvättinrättning med tillhörande värmecentral. Departementschefen har emellertid förutsatt, att i ärendet verkställd kostnadsberäkning liksom blivande ritningar i besparingssyfte skola underkastas granskning av 1940 års militära byggnadsutredning.

Utskottet, som finner sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till *Gymnastikbyggnad m. m. vid Göta flygflottilj* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 350,000 kronor.

11:o) **Barackbyggnader m. m. för vissa krigsflygfält.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11) att till barackbyggnader m. m. för vissa krigsflygfält för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,880,000 kronor.

Sedan *flygförvaltningen* i sin skrivelse den 19 oktober 1940 angående vissa medelsbehov å kapitalbudgeten hemställt om anvisande av anslagsmedel för vidtagande av anordningar, avsedda att öka krigsberedskapen vid vissa krigsflygfält, har innevarande års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t å tilläggsstat II för innevarande budgetår anvisat ett reservationsanslag av 977,000 kronor för genomförande av vissa mera brådskande arbeten. För motsvarande anordningar vid de krigsflygfält, som beräknas vara färdigställda först vid utgången av budgetåret 1941/42, har i förenämnda skrivelse den 19 oktober 1940 räknats med ett sammanlagt medelsbehov av 3,368,000 kronor. Sedan överbefälhavaren över rikets försvarskrafter i skrivelse den 10 december 1940 angående medelsäskandena för försvarsgrenarna anfört, att för budgetåret 1941/42 medelsbehovet i förevarande avseende kunde inskränkas till 2,248,000 kronor, under det att med anvisande av resterande belopp kunde anstå till budgetåret 1942/43, har chefen för flygvapnet i skrivelse den 18 april 1941 framhållit, att man genom att uppskjuta byggandet av baracker vid de krigsflygfält, som ej kunna beräknas bli användbara under budgetåret 1941/42, samt genom att minska antalet förläggningsbaracker vid övriga krigsflygfält till minsta möjliga med utnyttjande av den civila bebyggelsen, kunde än ytterligare nedbringa det för budgetåret 1941/42 erforderliga beloppet till allenast 1,880,000 kronor under det att med anvisande av återstoden av det i skrivelsen den 19 oktober 1940 angivna beloppet (3,368,000 — 1,880,000 =) 1,488,000 kronor skulle kunna anstå till ett senare budgetår.

Departementschefen har tillstyrkt, att medel för ifrågavarande anordningar äskas hos riksdagen med av chefen för flygvapnet i skrivelsen den 18 april 1941 angivet belopp. I ärendet gjorda kostnadsberäkningar syntes emellertid enligt departementschefens mening böra underställas 1940 års militära byggnadsutredning, innan medel ställdes till förfogande för avsett ändamål.

Utskottet.

Mot den under förevarande punkt äskade medelsanvisningen har utskottet icke funnit anledning till erinran och får alltså hemställa,

att riksdagen må till *Barackbyggnader m. m. för vissa krigsflygfält* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,880,000 kronor.

12:o) **Idrottsplats vid Skaraborgs flygflottilj.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 12) att till idrottsplats vid Skaraborgs flygflottilj för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 24,000 kronor.

Uti en inom andra kammaren av herr *W. Sundström* i Skövde väckt motion (nr 315) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till idrottsplats vid

Skaraborgs flygflottilj för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 49,000 kronor.

Departementschefen har meddelat, att flygförvaltningen i skrivelse den 13 maj 1941 gjort framställning om anvisande av medel för anordnande av en idrottsplats vid Skaraborgs flygflottilj. Ämbetsverket har därvid framhållit, att det vore av särskild betydelse att frågan om anordnande av idrottsplats för personalen vid denna på betydande avstånd från stad belägna flygflottilj snarast möjligt komme till en lösning. Enligt ett skrivelsen bifogat kostnadsförslag skulle kostnaderna för en dylik idrottsplats, därest arbetena till övervägande delen utfördes av flottiljens egen personal, uppgå till 24,000 kronor.

Förevarande framställning har departementschefen funnit sig böra tillstyrka.

Motionären har, bland annat, framhållit, att en förutsättning för att det av Kungl. Maj:t begärda relativt låga belopp kunnat anses tillfyllest är, att det mesta arbetet utföres av flottiljens egen personal. Detta torde, framhåller motionären, i och för sig ej behöva inge några betänkligheter, om ej hela projektets genomförande därigenom skulle komma att i hög grad försenas. Sannolikt skulle under sådana omständigheter idrottsplatsen ej bli färdig förrän hösten 1942. Då det med hänsyn till flottiljens ensliga belägenhet måste ingiva betänkligheter att uppskjuta idrottsplatsens färdigställande till nämnda tidpunkt, har motionären ansett, att ett högre anslag bör beviljas så att idrottsplatsen kan byggas med annan arbetskraft än flottiljens egen personal.

Utskottet har icke funnit tillräcklig anledning föreligga att frågå Kungl. Maj:ts förevarande förslag, som överensstämmer med en av flygförvaltningen i ämnet gjord framställning. Härav följer, att utskottet avstyrker det motionsvis väckta yrkandet.

Utskottet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 315, till *Idrottsplats vid Skaraborgs flygflottilj* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 24,000 kronor.

13:o) **Flygplatsbelysning vid Östgöta och Göta flygflottiljer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 13), vilket avser anordnande av flygplatsanläggning vid Göta flygflottilj samt komplettering av belysningsanläggningen vid Östgöta flygflottilj m. m., får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Flygplatsbelysning vid Östgöta och Göta flygflottiljer* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 375,000 kronor.

Fonden för förlag till statsverket.

14:o) **Anordnande av bostäder för personal vid Västgöta flygflottilj m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14) att till anordnande av bostäder för personal vid Västgöta flygflottilj m. m. för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2.000.000 kronor.

Förevarande anslagsäskande avser medel för anordnande av bostäder åt viss personal vid Västgöta flygflottilj ävensom vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg och Karlsborgs tygstations verkstäder.

Flygförvaltningen har ifråga om behovet av bostäder för personalen vid Västgöta flygflottilj i skrivelse den 10 april 1941 framhållit, bland annat, att behovet av ytterligare bostäder — utöver de inom flottiljområdet uppförda tjänstebostäderna — sedan länge varit trängande, och att enligt ett av chefen för flottiljen uppgjort förslag för behovets täckande erfordrades 2 lägenheter om 4 rum och kök samt 38 lägenheter om 3 rum och kök. Ämbetsverket har på anförda skäl hemställt, att ett för bebyggelsen lämpat område finge överföras från arméförvaltningens till egnahemsstyrelsens vård och förvaltning samt att åt styrelsen måtte uppdragas att utföra bebyggelsen.

Efter att hava redogjort för försvarsväsendets verkstadsnämnds framställning och egnahemsstyrelsens yttrande i ärendet har departementschefen för egen del anfört följande:

Såsom av det anförda framgår förefinnes vid Karlsborg behov av ett stort antal bostäder för såväl flygflottiljens personal som personal vid ammunitionsfabrikens avdelning och tygstationen därstädes. På grund av rådande bostadsförhållanden i Karlsborg och dess omedelbara närhet synes detta behov icke kunna tillgodoses på annat sätt än att genom statens försorg erforderligt antal bostäder nyuppföras. Flygförvaltningen och verkstadsnämnden ha därför föreslagit, att sådan bebyggelse måtte komma till stånd. I fråga om sättet för denna bebyggelses anordnande och administration ha de förslagsställande myndigheterna såsom lämplig förebild angivit bostadsbebyggelsen för Skaraborgs flygflottilj vid Sätenäs, till vars anordnande statsmakterna tidigare anvisat medel.

Vid framläggandet av propositionen nr 49 till 1940 års urtima riksdag angående anordnandet av bostäder vid Skaraborgs flygflottilj anförde jag, att enär den personal, varom där vore fråga, till övervägande delen utgjordes av sådana befattningshavare, vilka kunde komma att mera stadigvarande tillhöra flottiljen, man borde såvitt möjligt söka undvika tjänstebostadsformen med dess bostadstväng. Även den omständigheten, att man ur social synpunkt borde eftersträva en mera egnahemsbetonad bebyggelse, ansåg jag göra tjänstebostadsformen mindre lämplig och därtill svåradministrerad. Jag förklarade mig därför anse, att en sådan form för bebyggelsen borde eftersträvas, att befattningshavarna i fråga antingen finge hyra lägenheterna i vanlig ordning utan bostadstväng eller också finge inköpa lägenheterna med äganderätt. En ur dessa synpunkter lämplig lösning av byggnadsfrågan fann jag ett av egnahemsstyrelsen avgivet förslag till ordnande av bebyggelsen vid Sätenäs innebära. Enligt detta förslag skulle egnahemsstyrelsen omhändervä såväl bebyggelsen som den framtida förvaltningen av de ifrågavarande fastigheterna. Vid förvaltningen skulle styrelsen biträdas av egnahemsnämnden i Skaraborgs län, som bland annat skulle uppbära hyror för fastigheterna.

För de befattningshavare, som önskade friköpa sina fastigheter, kunde styrelsen bevilja egnahemslån i vanlig ordning; friköp hade dock tänkts ske med återköpsrätt för kronan.

De omständigheter, som föranledde mitt ställningstagande till förslaget om anordnandet av bostadsbebyggelsen i Såtenäs, föreligga jämväl i fråga om den nu ifrågasatta bebyggelsen vid Karlsborg. Liksom vid Skaraborgs flygflottilj är det vid Västgöta flygflottilj samt ammunitionsfabrikens avdelning och tygstationen i Karlsborg huvudsakligen fråga om personal, som kan förväntas mera stadigvarande kvarstanna i sina arbetsanställningar. Sociala och praktiska skäl tala därför för att även vid Karlsborg anordnas en egnahemsbetonad bebyggelse. Befattningshavarna böra även här medgivas rätt att antingen i vanlig ordning utan bostadstvång hyra lägenheterna eller också inköpa dem med äganderätt, i vilket senare fall kronan dock bör förbehålla sig rätt till återköp. I enlighet med myndigheternas förslag torde åt egnahemsstyrelsen böra uppdragas att omhändervärd såväl bebyggelsen som den framtida förvaltningen av fastigheterna inom det föreslagna bostadsområdet på samma sätt som tillämpats vid Såtenäs.

I likhet med verkstadsnämnden och egnahemsstyrelsen anser jag uppenbara fördelar ur bland annat ekonomisk synpunkt vara att vinna genom ett samordnande av flygförvaltningens och verkstadsnämndens nu aktuella bostadsbyggnadsfrågor. Såsom egnahemsstyrelsen framhållit kommer bebyggelsen å det föreslagna området att bliva av den omfattning, att området i dess helhet torde böra redan från början bliva föremål för planläggning. Innan arbetena igångsätts torde därför åtgärder böra vidtagas härför.

Egnahemsstyrelsen har av sociala skäl och ur trevnadssynpunkt förordat, att bebyggelsen skulle utföras såsom enfamiljshus. Detta vore enligt styrelsens mening också den enda bebyggelseform, som med fördel tillåte ett allmännare upplåtande av lägenheterna med äganderätt för de där boende. Jag förutsätter, att Kungl. Maj:t skall i sammanhang med fastställande av ritningarna till husen taga ståndpunkt till frågan om bebyggelsens art. Överflyttandet från arméförvaltningens vård och förvaltning av det för bebyggelsen avsedda området torde också få i annat sammanhang upptagas till prövning av Kungl. Maj:t.

Vad slutligen angår kostnaderna för bebyggelsens ordnande har egnahemsstyrelsen genom en jämförelse med förhållandena vid Såtenäs beräknat dessa till för de för flygvapnets del erforderliga bostäderna, 38 stycken om 3 rum och kök samt 2 stycken om 4 rum och kök, 980,000 kronor. På samma sätt har egnahemsstyrelsen beräknat, att för uppförande av de i verkstadsnämndens skrivelse specificerade lägenheterna erfordras omkring 1,050,000 kronor. Styrelsen har framhållit, att ärendets brådskande natur och den av styrelsen påtalade oklarheten rörande området disposition för närvarande omöjliggjorde tillförlitligare kostnadsberäkningar. Som emellertid hela frågan snarast möjligt bör föreläggas riksdagen för bedömande, anser jag mig böra föreslå, att anslagsfrågan redan i detta sammanhang bringas under riksdagens prövning. Därvid synes det vara lämpligt, att för ändamålet å kapitalbudgeten upptages ett särskilt anslag, som icke torde behöva sättas högre än till 2,000,000 kronor. Detta anslag torde nu få hänföras till fonden för förlag till statsverket. Sedan företaget färdigställts och kostnaderna för det samma kunna med säkerhet överblickas, läres frågan om den framtida finansieringen av företaget böra underställas statsmakternas prövning, därvid ståndpunkt bör tagas, bland annat, dels till frågan om den slutliga redovisningen och förvaltningen av ifrågavarande fastigheter, dels till spørsmålet i vilken mån avskrivning av anläggningskapitalet redan från början bör äga rum.

Anslaget i fråga lärer böra disponeras av egnahemsstyrelsen. Styrelsen bör av anslaget få tillgodogöra sig ersättning för sina egna kostnader i samband med själva byggnadsverksamheten och förberedelserna därtill.

Utskottet.

Såsom departementschefen framhållit, förefinnes vid Karlsborg behov av ett stort antal bostäder för såväl flygflottiljens personal som personal vid ammunitionsfabrikens avdelning och tygstationen därstädes. Detta behov synes på grund av de på orten rådande bostadsförhållandena icke kunna tillgodoses på annat sätt än att genom statens försorg erforderligt antal bostäder uppföras. Med hänsyn härtill finner sig utskottet böra tillstyrka, att bostadsförsörjningen för ifrågavarande personal ordnas på angivet sätt. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle befattningshavarna medgivas rätt att antingen i vanlig ordning utan bostadstvång hyra lägenheterna eller också inköpa dem med äganderätt, i vilket senare fall kronan dock skulle förbehålla sig rätt till återköp. Förslaget i fråga tillstyrkes av utskottet. Mot vad departementschefen i övrigt i samband med detta ärende anfört har utskottet intet att erinra.

Utskottet, som jämväl tillstyrker det för ändamålet äskade anslagsbeloppet, får hemställa,

att riksdagen må till *Anordnande av bostäder för personal vid Västgöta flygflottilj m. m.* för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Stockholm den 13 juni 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson i Malmö, Oscar Olsson, Asplund, Per Gustafsson, Pauli, Bergman, Torsten Ström, Lindström, Heiding, André*n och *Carlström*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson i Eskilstuna, Törnkvist, Skoglund i Doverstorp, Eriksson i Stockholm, Svensson i Grönvik, Andersson i Prästbol, Ward, Lindberg i Umeå, Viklund, Lundberg i Hälsingborg, Hansson i Rubbestad och Bergvall*.
